

Téereb Danyeel — Téeméeru Juróom-ñaari-fukki ak Juroom-benn}

Xam-xam Waxtu Muju Daniel: Solo Belteshazzar ak Yéglegóotug Waxande gi

Jeff Pippenger
2024-03-23

Pexe bu mujj gu Daniel dafa am ñetti xaaj yu mujj yi. Xaaj bi ci njëkk ci yooyu, ni noonu itam xaaj bi ci mujj ci ñett yooyu, mooy wone li Daniel jaar; te xaaj bi ci digg mooy wone jaar-jaaru waxu Yonent bi jëm ci yéeg ak wàcc gu mujj gu buur bu bëgg a fexe ne mooy buur bi dëkk bërëb. Xaaj bi njëkk mel na ni xaaj bi mujj, te xaaj bi ci digg mooy tegtal ngannaay gu buur bu bëgg a fexe ne mooy buur bi dëkk bërëb. Pexe bu mujj bu Daniel, mooy pexe bu dexu Hiddekel, dafa yor màndarga Alpha ak Omega, moom mi di Dëgg gi. Bi nuy tàmbalee wax ci pexe bu mujj bu Daniel, dinañu tàmbali ak benn ci ay aaya.

Ca atuméelu Sirius buur Perse bi, am na lu ñu feeñal Danyeel, ki ñuy wax Belsasaar turam; te mbir ma dëgg la, waaye jamono ji ñu ko dogal dafa yàgg: te mu xam mbir ma, te am xam-xam ci peeñ ma. Daniel 10:1.

Am na ci aati dëgg yu bare ñu sëpp ci bii ayet. Jëkk bi mooy turu Daniel biñ ko tudde “Belteshazzar”.

Kilifa borooma jox leen tur yu bees: Daniel mu tudde ko Belteshazzar; Hananiah, Shadrach; Mishaël, Meshach; te Azariah, Abednego. Daniel 1:7.

Ñu tudd Daniel “Belteshazzar” ci saaru njëkk, te kenn waxatu ko ne moo di “Belteshazzar” ba kera buñ tàmbalee wone gis-gisam mujj. Kon nag, Belteshazzar moo di turam ci seedeem bu njëkk ak bu mujj. Coppitey tur ci kàddug wax ju ñëw ci kanam mooy màndarga jëflanteg kóllëre bi nekk diggante Yàlla ak xeetam. Bi Boroom bi dugg ci kóllëre ak Abram ak Sarai, Mu soppi seen tur ne Abraham ak Sarah. Mu soppi turu Jacob ne Israel, te Mu digoon na may xeetam kóllëre bu fan yu mujj tur wu bees.

Ngir Siyon, dumaay nekk ci neenum; ngir Yerusaleem, dumaay noflaay, ba kera yoonam feeñ mel ni leer gu xonq, te muccam mel ni ab làmp buy taal. Te xeti réew yi dinañu gis sa njub, te buur yépp sa ndam; te dees na la tudde ak tur wu bees, wi gëmmiñu Boroom bi dina jox. Esayi 61:1, 2.

Ci Filadelfiyaankat, ñoom ñi di téeméer ak ñeent-fukk ak ñeenti junni ñi ci mujjug fan yi, Moom itam daf leen digal lii.

Ku daan, dinaa ko def kolóon ci kër Yàlla sama Yàlla, te du génnati fa mukki; te dinaa bind ci moom turu sama Yàlla, ak turu dëkk sama Yàlla, mooy Yerusaleem bu bees bi, buy wàccéee asamaan jóge ci sama Yàlla; te dinaa bind it ci moom sama turu bees bi. Ku am nopp, na déglu li Xelum Mi wax mboolooy gëm yi. Peeñu 3:12, 13.

Yonent yi dellu jamonoyi fan mujj ci bés yu mujj yi, te wuuteekul ak Ibrahima, Sara ak Israayil, maana bu dëgg bu turu Belteshazzar xamuwul bu baax. Tur wi Yàlla di jox ñoñam ci bés yu mujj yi ngir tegtal seen diggante kóllère ak moom, tur la bu xamooñ ba kera ngelaw ba mu leen koy jox. Turu Belteshazzar di wone ne Daniyel mooy askanu kóllère gu Yàlla, maanaam Philadelphia, ci bés yu mujj yi, waaye tur wi ci dëgg dëgg nëbb na ba kera nguuru téere bi, ndaxte tur wi ñu bind ko ci seen jë, te foofa itam lañuy bind sello bi.

Noonu naa ma xool, te gis naa ne, ab Xar mi taxawoon ca tundu Siyon, te ànd ak moom am nañu téeméer ñent-fukk ak ñent junniy nit, te turu Baayam bindoon na ci seen jë. Peeñu 14:1.

Ñu tudde Daniel ci Belteshatsar ci saar bi njëkk, te dellu ko tudde ci saar bi fukk, noonu mu wone boppam ni melokaanu yokkute malaaka bi njëkk ak yokkute malaaka bi ñetteel; ndaxte saar bi njëkk dafay tegtal yégleb malaaka bi njëkk, ni ko ñu mas a xamle ci anam wu mat ci mbind yi jiitu. Kon nag, saar bi fukk dafay tegtal yokkute malaaka bi ñetteel, ak askanu kóllère bu fan yu mujj yi. Gannaaw loolu, aaya bi dafay wone Belteshatsar ni melokaanu ñi xam yokkute xam-xam bi ñu ubbiwaat woon ci yokkute yeesal bi tambalee woon ci 1989. Lii nag dafa tegtal ci doole bi ñu sampoon ci li Daniel (Belteshatsar) xamoon.

Daniel moom nañu ko ni xam na “mbir” mi “ñu feeñaloon Daniyel,” te “mbir mi dëgg la woon, waaye waxtu wa ñu tànn woon yàgg na; te mu xamoon mbir mi, te amoon xam-xam ci peeñ mi.” Daniel xamoon na “mbir” mi, te itam “peeñ” mi. Baat bu Ebrë “dabar,” ñu tekki ko fi ne “mbir,” te mooy “kàddu.” Ci waxu yonent, “Kàddu” gi dafay tegtal ñaari mbir: moo di peeñu “juróom-ñaari jamono yi,” waaye itam dafay tegtal Almasi bi, moom miy Kàddu gi. “Juróom-ñaari jamono yi,” ak Almasi bi itam, ñoo di Doj wi tabaxkat ya bañoon; te Daniel dafay tegtal nit ñi xam ñaari cër yi nekk ci misaalu Kàddu gi.

Ci terebinu Daniel ay juróom-ñeent, saar fukki ak ñatt, danuy gis benn ci ay saar yu gëna am solo te jëfandikoo ak yeneen wax yu bind ci jamono, di ci ñaari junni ak ñetti téeméer at ak ñaari junni ak juróom téeméer ak ñaar-fukk at, yi ñu melal ci laaj bi nekk ci Daniel terebinu juróom-ñaareel, saar fukki ak ñett, ak tontu bi nekk ci saar fukki ak ñeent. Laaj bi nee na: “Ba kaña lay doon gis vision bu ‘chazon’, biy xamle nootug kër yàlla gi ak mbooloo mi, li paganism defoon te gannaaw loolu papalism?” Nootug bi took na ñaari junni ak juróom téeméer ak ñaar-fukk at, ngir matale li Leviticus juróom-benn ak juróom-benni saar wax, di “juróom-ñaari yoon.”

Tontu laaj bu aaya ci saraxal fukki ak ñett benn la mooy: ba ci ñaari junni ak ñetti téeméeri at, gannaaw loolu barab bu sell ba ñu réerel ba tay, dinañu ko setal; te gis-gis bu “march” bi ci ñaari junni ak ñetti téeméeri at, moo boole ñaari yégle yi ci jamono benn, te ci saraxal ñaar-fukk ak ñett benn ci Daniel ñeent, Gabriyel dafa jiite Daniel ngir mu xam njaxlafte gi nekk diggante ñaari gis-gis yi.

Bi nga ñaan yi nga tàmbalee, ndigal gi génn na, te ñëw naa ngir xamal la ko; ndaxte jëgërlu gu réy lañu la bëgg. Kon nag, xamal mbir mi te seetal peeñ ma. Daniel 9:23.

Baate bi ñuy tekki ci wax yi nekk ci sarax bi ci “xam” ak “seetlu” mooy baat bu Ebraayik bi tudd “biyn,” te li mu tekki mooy “séddale ci xel.” Jibraayil dafa xamal Danyeel mu def benn séddale gu

xel diggante “mbir mi” ak “peeñ mi.” “Peeñ mi” ci sarax bi mooy baat bu Ebraayik bi “mareh,” te mooy peeñu ñaari junni ak ñetti téeméeri at yi, yi àgg ba jeex ci 22 Oktoobar 1844. Baat bu Ebraayik bi ñuy tekki ne “mbir,” mooy benn baat bi ñu tekki ne “yëf” ci sarax bu njëkk bi ci saar 10. Mooy baat bu Ebraayik bi “dabar,” te dafay taxawal peeñu ñaari junni ak juróomi téeméer ak ñaar-fukk at yi, yi itam àgg ba jeex ci 22 Oktoobar 1844.

Ci saar fukki ci tereel 10, ñi bopp ci kóllère Yàlla ci mujjug jamono dañuy tegtal ci Belteshazzar, te dëgg nañu yokkute xam-xam bi agsi woon ci waxtu mujj ga ci atum 1989, bi leen mayoon ñu xam njaxlafte gi nekk diggante ñaari peeñ, li Millerites yi ci yëngu-yëngu malaaka bu njëkk bi xamoon rekk ci wàllam. Ci saar bi, peeñ ma ñuy tegtal ni “mbir mi” dañu koy melal ak bu yées ci ñaari waxi kàddu yooyu, ndaxte ci seen diggante ñaari jëfandikookat yi ci saar bi ci “mbir mi,” Daniel wax na ne waxtu mi ñu dogaloon “mbir mi” (dabar) “yàgg na,” ci jokkoo ak peeñ ma (mareh).

Ci ñetteelu atum Siiris buur Pers, am na lu ñu xamal Daniyeel, mi ñuy wax Beltecasar; te wax jooju dëgg la woon, waaye jamono ji ñu ko dogaloon yàgg na woon; te mu dëgg lu jooju, am it xam-xam ci feeñ ga. Daniel 10:1.

Dëgg-dëgg gi nekk ci dëgg te weesu, ne “juróom-ñaari waxtu yi” mooy yenn saa yu gën a gudd ci yoon waxu yonent yi Millerite yi waarewoon, Adventisme bu Laodisee day ko weddi, sukkandikoo ci benn xaaj bu ñuy jàpp ba ñu sànk seen bopp. Gannaaw ba ñu bañee “juróom-ñaari waxtu yi” ci ñaawteefu 1863, duñu gis diggante bi nekk ci diggante ñaari wax yu yonent yi, te ñoom rekk lañuy, walla bëgg rekk a, gis xaaj bi ci topp ni muy làkkoo at yi ñaar-fukk ak ñetti téeméer.

“Jàngat yi waare woon “xibaar bu baax bu nguur gi” ba Kirist dikkée bu njëkk, am na woon benn melokaan ci jàngat ña yégle woon message bi ci ñaareelu dikkam. Naka la jàngat ya gén di waare ne: “Waxtu wi mat na, te nguurug Yàlla jegesi na,” noonu itam Miller ak ay boppam dafañu yégle woon ne jamono jii gën a gudd te mujj ci jamonoy waxi Yàlla, ni ko Biibël bi wone, dafa nekkoon ci bëgga jeex, ne àtte ba jegesi na, te nguur gu sax fàww ñëw. Waarewu jàngat ya ci mbirum waxtu dafa sukkandiku woon ci juróom-ñaar-fukki ayu-bés yi ci Daniel 9. Message bi Miller ak ay boppam joxe woon dafa yégle woon jeexital 2300 fan yi ci Daniel 8:14, yi juróom-ñaar-fukki ayu-bés yi di cér ci seen biir. Waarewu ku nekk ci ñoom dafa sukkandiku woon ci matug benn wàll ci benn réy jamonoy waxi Yàlla boobu.” The Great Controversy, 351.

Bulleen logic bu njëkk ci xët gu mujj gii. Adventisme bu Laodise du jàngal àddina ne Millerite yi dafañu xalaate woon ne kër-yàlla gi war a setees mooy kër-yàlla gu nekk ci asamaan, ndaxte ñoom, ak képp ku bëgga xool ci jaar-jaaru nettali yi, xam nañu ne Millerite yi dafañu gëm woon ne kër-yàlla gi war a setees mooy suuf si. Xët wi Adventisme bu Laodise di jël bañu ko jëfandikoo ngir seen bopp, ba ci seen alag, mooy: “kon Miller ak ñi ànd ak moom yégle nañu ne jamono jubbanti gu yàgg te gu mujj, gu waxees ci Biibël bi, nekkoon na ci tukkiteem”, te ñoom sax dafañu cërr ne loolu mooy ñaari junni ak ñetti téeméeri at yi ci Daniel saar 8, aaya 14.

Téerey Adventist yi ci seen téere yu màndargaay ci seen jaar-jaar dëggal nañu ne ñatti téeméeri waareek ñaarñett-fukk yi doon waarekat yu Miller ñépp daan jëfandikoo tablo bu njëkk bu 1843 bi ci seeni waxtaan; te lu leer lool la nekk ci tablo bi, ak ci yeneen seede yu jaar-jaar yi, ne

“juróom-ñaari waxtu yi” (ñaari junni ak juróom-ñent téeméeri ak ñaar-fukk at) mooy wax ju ñu mēnaloon ni mooy “yàgg gi gēn a gudd te mujj gi ci jamono yu waxkat yi,” te “mu doon bëgg a jeex.” Ndax seen ngēñu ga ci 1863, bi ñu bañee doj u sas wi ci “juróom-ñaari waxtu yi,” léegi ñuy ñaan ak gumba ne Sœur White mi ngi bindaat jaar-jaar ju sampu ba noppi ci xēt wi nekk ci The Great Controversy.

Ci njëkk aaya ci Daniel, saraxalu benn, Beltesassar mooy melokaanu nit ñi Yàlla ci mujjug fan yi, te ñoom dañuy xam laaj bi ak tontu bi nekk ci Daniel saraxalu juróom-ñett, ay benn-fukk ak ñaar ak benn-fukk ak ñeent, yi Sœur White wax ne mooy fondemañ bi ak màndarga bu digg bi ci ngēmug Adventiste. Nataal bi Daniel di teewal ci saraxal boobu, mooy màndargaal wu weesu ngir sàmmale wuute diggante nit ñi kóllère Yàlla ci mujjug fan yi, ak Adventisme bu Laodicée, ndaxte ñoom lañu di ñi xam yokkug xam-xam gi ci 1989.

Ci ñetteelu atum Siirus buur Pers, am na mbir mu feeñeeloon Daniyel, mi tuddoon Beltesassar; te mbir ma dëgg la, waaye jamono jooju woo yàgg; te mu xam mbir ma, te am xam-xam ci peeñ ma. Daniel 10:1.

Saar bi mooy tàmbali gis-gis bi ñu jox ci wetu dexe Hiddekel, te muy jeex ci aaya ñaar-fukk ak ñaar. Foofa lañu fekk ubbi téereb Daniel ca waxtu mujj ga, ba tax na ne melokaanu Daniel mi xam ñaar ñi, “mbir mi” ak “gis-gis bi,” lëkkaloo na ak ñi xam, ñi ñu ràññee ni “boroom xel yi,” ci wéetug ñi xamul, ñi ñu ràññee ni “ñu bon ñi.” Ci aaya fukk ci aaya ñaar-fukk ak ñaar, wuuteg ñaari xeet yooyu mooy li ñu fésal.

Ñu bare dinañu leen sellal, te setal leen, te nattu leen; waaye ñi bon dinañu jëf lu bon; te kenn ci ñi bon du xam dara; waaye ñi xel mu yar dinañu xam. Daniel 12:10.

Ñi ñuy xam, te ñi bon xamul; te baat bi ñu tekki ni “xam” mooy benn baat bi nu won ci aaya ñaar-fukk ak ñett ci saraxu juróom-ñeent. Baatu Ebrë bi mooy “biyn,” te mu tekki ne, ci xel, ñu wàccale. Ñi bon xamuñu yokkute xam-xam bi, ndaxte bëgguguñu def ci seen xel wàccale gi ci diggante ñaari peeñ ñi di dëgg yi ñu jàpp ci Beltesazzar ne dafa leen xam ci aaya bu njëkk, bi ñu koy tudde Beltesazzar te du Daniel. Ci aaya bu njëkk bi, ñu ko jàpp ni mooy nit ñaari kóllère Yàlla ci fan yu mujj yi, te ñu ko jàpp it ni mooy ñi xam ñaari peeñ yooyu, yi nit ñi Yàlla war a def seen xel benn wuute ci seen diggante. Yeesu day misaalal mujju benn mbir ak njàlbéenu benn mbir, te ci saraxu fukk ak ñaar, ñi ñuy xam mooy ñi xam wax-jëmmu ñaari junni ak ñetti téeméer at, ak njaxlafam gu jub ci “gēna yàgg te mujj” wax-jëmmu waxtu bi, muy ñaari junni ak juróom téeméer ak ñaar-fukk at.

Ci beneen sunu ngēstu ci njëg mujj bu Daniel bi ci beneen bind.

Sama ñi ñuy ay réer ndax xam-xam amul ci seen biir; ndaxte yaw bañ nga xam-xam, man it dinaa la bañ, ba nga bañ a doon sama saraxalekat; gannaaw fàtte nga yoonu sa Yàlla, man it dinaa fàtte sa ñoñ. Ose 4:6.

Yéen itam, ni doj yu dund, dañu leen tabax muy kër gu xel, ak saraxalekat yu sell, ngir jébbale saraxi xel yu Yeesu Kirist jagleel Yàlla. Moo tax itam Mbind mi ne: “Xoolleen, maa ngi samp ci Siyon doj wu njëkk, dojub xonq buy takku kër gi, tannée te di ku am solo; te ku ko gēm du

rus.” Kon nag, ci yéen ñi gëm, moom am na solo; waaye ci ña déggadi, “doj wa ña tabaxkat ya bañoon, moom la nekk doj wi gën a mag ci xonq bi,” ak “doju réerukaay” ak “xeer wu nit ñi di ci tëq.” Ñoom ñi daan réer ci kàddu gi ndax déggadi nañu; te loolu itam moom lañu leen dogal. Waaye yéen, xeet wu tannéeef ngeen, saraxalekat yu buur, xeet wu sell, askanu Yàlla ju mu moom boppam, ngir ngeen yégle magam ya kéépp ci ki leen wooe genn leen ci lëndëm ba duggale leen ci leeram ju yéeme: yéen ñi nekkoon ay nitul askan, waaye léegi nekk ngeen askanu Yàlla; yéen ñi jotul woon yërmande, waaye léegi jot ngeen yërmande. 1 Piyeer 2:5–10.

Te nangul muñ ngir yéen ne muñ gu yàggug sunu Boroom mooy mucc; ni sunu mbokk bu nu bëgg Pool itam, ci xel mu rafet mi Yàlla may ko, bind na leen ko. Noonu itam ci bépp ay bataaxalam, dafa wax ci yiw yii; te am na ci ay mbir yu jafe a déggoo, yu ñi amul njàng te wérul ci seen ngëm di wengal, ni ñuy defee itam ci yeneen Mbind mi Sell mi, ngir seen bopp réy. Kon nag yéen, samay soppe, gannaaw xam ngeen loolu lu jiitu, moytuleen ngir bañ a jélloo ak réerug ñi bon, ba rot ci seen taxawaay gu dëgër. 2 Piyeer 3:15–17.

Fàttal leen loolu yi, di leen dénk ci kanam Boroom bi, ñu bañ a werante ci ay baat yu amul njariñ, te loolu du dara ludul tas xel yi déglu. Góor-góorlu ngir feeñ ne nga neex Yàlla, ni liggéeykat bu soxlawul rus, buy jàngale kàddug dëgg gi ci yoon wu jub. Waaye dawël wax ju bon te amul njariñ; ndaxte dina yokk yoon ci ak ñàkk a ragal Yàlla. 2 Timóte 2:14–16